

"מפרי הארץ"

פרשת שופטים

"צֶדֶק צְדָק תִּרְדֹּף לְמַעַן תִּזְוֶיֶה" (דברים טז-כ)

כתב רבינו בחיי: זה לשונו יזהיר שיצדק האדם במעשיו ובדבריו, כי אלה הם הדברים שאפשר לו לאדם להרע לעצמו ולאחרים, ועל כן בא כפל הלשון, וכל הצודק בדבריו אות ומופת על צדקת מעשיו, ועל כן ראוי לכל אחד ואחד מישראל שיצדק בדבור ובמעשה, כענין שכתוב: (צפניה ג, יג) "שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב".

אמר אליהו הנביא ז"ל:ט: (בתנא דבי אליהו אליהו זוטא פרשה ג)

הכל ברא הקדוש ברוך הוא בעולמו חוץ ממידת השקר שלא ברא, ומידת עוול שלא עשה

שנאמר "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול" צדיק וישר הוא (דברים ל"ב ד'), ואומר "ה' צדיק בקרבה לא יעשה עולה בבקר בבקר משפטו יתן לאור ולא נעדר ולא יודע עול בוש" (צפניה ג' ה'), ואומר חלילה לאל מרשע ושדי מעול "כפועל אדם ישלם לו וכאורח איש ימצאנו" (איוב ל"ד י' ו"א) וכו'.

ואין פירות ותבואה באין לידי הרקבה, אלא מתוך דרכיהם "של בני אדם", ואין בני אדם באין לידי בוש, **אלא מפני דרכיהם**, ואין עיניהם של בני אדם כיהות בחצי ימיהם, אלא מתוך דרכיהם, [ואין בני אדם מיטמאין בנגעים, אלא מתוך דרכיהם], ואין הנשים מטמאות בזיבה, אלא מתוך דרכיהם, שנאמר כה אמר ה' בורא השמים הוא האלהים יוצר הארץ ועושה הוא כוננה לא תוהו בראה לשבת יצרה אני ה' ואין עוד (ישעיה מ"ה י"ח), **צא ולמד** מדרך ארץ, כלום אדם בונה בית, אלא על מנת להכניס בו פירות, ולהכניס בו כלים ולהכניס בו כספים, או להצית בו את האור, אף כך בני אדם **מתוך דרכיהם נידונין**, דנין אותן מתוך דרך ארץ, בשביל להצילם מיום הבא לקראתם, שנאמר אוי להם כי נדדו ממני וגו' (הושע ז' י"ג).

וכתב הרמב"ן תוספת הסבר מה הוא הצדק שצריך לילך בו האדם.

"צדק צדק תרדף" - הלך אחר ב"ד יפה. למען תחיה וירשת את הארץ - כדאי הוא מינוי הדיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבם על אדמתם, לשון רש"י (שופטים קמד). וטעם הכפל, לומר הדיינים צריכים שישפטו את העם משפט צדק וגם אתה צריך לרדוף הצדק תמיד, שתלך ממקומך אל מקום חכמים הגדולים, אחרי רבן יוחנן בן זכאי ליבנה אחר רבי לבית שערים. ור"א אמר צדק צדק פעמים, שירדוף אחרי הצדק שירויח בו או יפסיד, או פעם אחר פעם לחזוק:

אבל במדרשו של ר' נחוניא בן הקנה ידרשו בו **סוד**, אמרו צדק זו מידת דינו של עולם שנאמר צדק צדק תרדוף, וכתוב בתריה למען תחיה וירשת את הארץ, אם תדין עצמך תחיה אם לאו הוא ידין עליך ותקים בעל כרחך. וכו' אם כן יאמר הכתוב, תשפט אתה בבית דיך ותרדוף צדק ותשיג אותם, למען תחיה - לעולם הבא בצדק השני שהוא צדק עליון, והוא האור הגדול הצפון לצדיקים לעתיד לבא, והוא עוזו של הקדוש ברוך הוא, וירשת את הארץ - בצדק הראשון שהוא ארץ ישראל:

ואיך ידון בצדק בלי נגיעות כתב בזה האור החיים דברים נפלאים

כתוב "משפט צדק": ולא אמר בצדק כאומר (ויקרא י"ט ט"ו) בצדק תשפט עמיתך, כאן העיר הערה גדולה לחפץ לשפוט בצדק, והוא כי כשירצה לעמוד הדין על משפט האנשים אשר להם הריב יהיה בסדר זה שיעביר מבין עיניו ב' הנושאים ולא יליבש משא ומתן ההלכות שיעשה באנשים אשר להם הריב לומר כפי זה יתחייב פלוני וכפי זה יהיה להיפך אלא "יעשה עיונו וצדדי ההלכה כאלו אין אדם שצריך להוראה זו עתה אלא לעמוד על הדין לדעת הלכות התורה, ואחר שיעמוד עליו בדרך זה מה שיעלה במצודתו ידין בו לבעלי דינים יזכה הזכאי ויתחייב החייב", והוא אומר ושפטו את העם משפט פירוש כבר הוא משפט בפני עצמו זה יהיה צדק, אבל זולת זה כשעריך בדעתו בעת שמזקק ומצרף הדין לבעלי דינים על כל פנים יהיה א' יותר מתקרבת דעתו אליו ולא יצא המשפט צדק, ובפרט במשפטים שתלויים בשיקול הדעת ובהטיה מועטת בנקל יטה דעתו:

ובדרך רמז: ירמוז על דרך אומר (תהלים צ"ו) ישפוט תבל בצדק, ואמר אנשי אמת (זוהר ח"ג קצ"ח) כי ב"ד עליון יקרא צדק, ואמר ז"ל (ביצה ט"ז א) כי **בראש השנה** מזונותיו של אדם קבועים וכו', והנה כשיפול ההפרש על הממון בין אדם לחבירו ועמדו לפני השופט אם ישפוט על פי התורה אשר צוה ה' כשיזכו הראוי לזכות וגו' הנה הם שופטים המשפט עצמו ששפט ב"ד עליון הנקרא צדק, והוא אומר ושפטו את העם משפט צדק פירוש ששפט בית דין העליון שנקרא צדק:

למדנו: מכל זה שיסוד הכל הוא מידת הצדק היושר והנאמנות ובאמת כל אדם מבין שאין קיום לעולם בלא שיתנהל עם יושר וצדק וא"כ כמו שאינו יכול להתקים כשהוא בתוך חברת אנשים נעדר הצדק כך יבין שאין לו עצמו שום מציאות וקיום בלא שיהא הוא בנוי ומלא בכנות ויושר הגינות וצדק וחיותו של הקב"ה אמת.

סגסג "מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א' האם יש להשתדל לכל יחיד לשמוע תקיעות שופר בחודש אלול או שזה דין על הציבור ?

תשובה : לא, כי הוא רק מנהג. {עיין ציץ אליעזר חלק יב' סימן נח' }

ב' איזה ברכה מברכים על שוקולד שיש בו שברי עוגיות ?

תשובה : שהכל [לפי שהם כעין תבלין, ולכן אין כאן את הכלל של כל שיש בו] {עיין סימן רב' }

זויין משיכט

א' קבלן סגר מחיר עם לקוח על עבודה שאמורה להימשך חמישה חודשים לאחרונה נעשתה התייקרות נדירה במחיר הברזל האם הוא יכול לעדכן את המחיר ?

תשובה : ראוי לבא לפשרה {עיין סימן רכב' }

ב' אם אפשר להעביר כרטיס מועדון מאחד לשני ?

תשובה : הרב שריאל רוזנברג שליט"א פסק שמותר כיון שכמו שהמוכר מכר לו כך הוא מוכר לחברו .

אבן העזר

א' אם אכלו לחם שאסור באכילה בשוגג האם מברכים שבע ברכות ?

תשובה : לא {עיין סימן קצו' }

ב' האם עדים שלא ראו את פני הכלה תועיל עדותם ?

תשובה : מחלוקת המבי"ט אומר שלא והמהרי"ט שכן {עיין פתחי תשובה לא' סעיף קטן ה' }

יורה דעה

א' סיר או מחבת קרמי האם צריכים טבילה והגעלה ?

תשובה : אם הוא של אבן לא צריך ואם הוא מעורב גם במתכת צריך. {עיין בסימן קכ' }

ב' האם יש קדושת שביעית לפרחי נוי ?

תשובה: אם מפיצים ריח טוב ועומדים לזה יש להחמיר אבל הדסים של מצווה שלא עומדים לריח אין בהם קדושת שביעית. {עיין ירושלמי פק ח' } *הפרחים שהם רק לנוי ללא ריח מותר והגריש"א חשש להחמיר בזה מספק {ועיין חוט שני' }

שיעור מתוך בית הוועד מפי הרב יואל כהן שליט"א

"עבודה בשמיטה"

א' בשביעית אסור לזרוע ויש לדון אם זה דין על הגברא או על החפצא ונפק"מ אם גוי זורע וחורש בשדה שלי אם עובר איסור ותוס' ר' אלחנן עז' טו' כתב דאסור וזה דין על הקרקע שתשבות ממלאכה ועיין שם בתורי"ד ודעתו דמותר .

ב' ובמנ"ח דן אם נוטע אילן בטו' אלול ערב שביעית ונקלט בשביעית דאסור דהקרקע לא שובתת.

אך בהחזון איש נקט שגם לרב אלחנן מותר דהקרקע צריכה לשבות ממלאכת אדם, משא"כ כאן שקולטת מאליה אין אסור ודוק

ג' ויש לדון במכון ממטרה שבשביעית תשקה את השדה אם אסור ויש לומר דאף למנ"ח מותר דלא היה כאן מעשה נטיעת אדם וי"ל דאף לחזו"א אסור דאדם מכין הממטרה .

ד' ויש לשאול איך מותר שירד גשם לתוך השדה שלי הרי עי"ז משקה שדהו וכמו ממטרה ואפי' שזה ללא מעשה אדם ועכ"פ למנ"ח צ"ל דאסור. וצ"ל דכאן גודל מאיליו בלי שום מעשה כלל ובזה לכולי עלמא מותר ודוק'.